

## Nr 36

*Utlåtande i anledning av väckta motioner om vissa sjukförmåner för hemmadöttrar.*

Andra lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr I:621 av herr *Fälldin* och fru *Olsson, Elvy*, samt nr II:790 av herr *Johansson* i Växjö m. fl.

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts,

”att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om översyn av reglerna för hemmadöttrarnas placering i sjukpenningklass;

att riksdagen måtte besluta om sådan ändring av gällande lagstiftning att hemmadöttrar beredes möjlighet att teckna frivillig tilläggssjukpenningförsäkring; samt att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderlig författningstext”.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver från riksförsäkringsverket inhämtat yttrande över motionerna, såvitt avser frivillig sjukpenningförsäkring.

### Motionerna

I motionerna anföres i huvudsak följande.

I princip skall hemmadotter som vårdar föräldrar, som erhåller landstingsbidrag för sin vård och som sedan helt eller delvis betalar detta som lön till dottern, placeras i den sjukpenningklass som motsvaras av lönen och naturaförmånen. Om inget bidrag utgår till vårdtagaren och vårdarens enda förmån är fri kost och logi, bör vederbörande inplaceras i den sjukpenningklass som motsvaras av värdet för naturaförmåner. I detta liksom i föregående fall bör vårdtagaren betraktas som arbetsgivare och således betala arbetsgivaravgift.

Ovanstående beskrivning av situationen torde tyvärr inte ha sin motsvarighet i praktiken. Inlämnande av arbetsgivaruppgift och erläggande av arbetsgivaravgift torde inte förekomma i den utsträckning som man vid studium av bestämmelserna skulle ha anledning att antaga. Så som dessa anställningsförhållanden i praktiken fungerar är det ytterligt sällan som vårdaren är inplacerad i någon sjukpenningklass. Vi anser det vara angeläget att en översyn företages av hemmadöttrarnas placering i sjukpenningklass.

Frivillig tilläggsförsäkring kan enligt lagen om allmän försäkring erhållas endast av två kategorier försäkrade, nämligen vissa kvinnor utan eller med endast ringa arbetsinkomst samt studerande. Som allmän förutsättning för försäkring för frivillig tilläggssjukpenning gäller att hon skall stadigvarande sammanbo med make eller med barn under 16 år till henne eller hennes make, eller med någon med vilken hon varit

gift eller haft barn. Av detta följer att hemmadotter endast kan teckna försäkring för tilläggsjukpenning om hon har hemmavarande barn under 16 år. Ur många synpunkter framstår det som angeläget att möjligheter skapas för hemmadöttrar att er hålla den trygghet vid sjukdom som den frivilliga tilläggsjukpenningen ger.

Beträffande övriga skäl, som motionärerna åberopat som stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionen I:621.

### Gällande bestämmelser m. m.

#### *Hemmadotterbegreppet m. m.*

I betänkandet *Hemmadöttrar* (stencil S 1963:2) definierar *socialpolitiska kommittén* "aktuella hemmadöttrar" som ogifta kvinnor som har som huvudsaklig sysselsättning att vårda föräldrar eller andra anhöriga.

Socialpolitiska kommittén redovisar i betänkandet en undersökning som var avsedd att ge bl. a. en uppfattning om arten och omfattningen av hemmadotterproblemet på längre sikt. Av landets 1 028 kommuner (Stockholm stad ej inräknad) lämnade 769, dvs. 75 procent, statistiska uppgifter om hemmadöttrar. I undersökningen redovisades sammanlagt 2 495 personer som aktiva hemmadöttrar samt 1 581 ensamställda f. d. hemmadöttrar med försörjningssvårigheter.

#### *Grunderna för sjukpenningförsäkringen*

Den obligatoriska sjukpenningförsäkringen regleras i 3 kap. lagen om allmän försäkring. För att kunna omfattas av sjukpenningförsäkringen måste man vara antingen förvärvsarbetande eller tillhöra den grupp kvinnor, som betecknas som hemmafruar. För att en försäkrads arbetsinkomst skall medföra rätt till sjukpenningförsäkring måste arbetsinkomsten uppgå till minst 1 800 kr. om året. Den som har sådan inkomst skall vara tillförsäkrad en grundsjukpenning på 6 kr. för dag. Försäkrad som har en arbetsinkomst på minst 2 600 kr. skall dessutom vara tillförsäkrad en tilläggsjukpenning på minst en kr. och högst 46 kr. för dag, beroende på årsinkomstens storlek. Sammanlagda sjukpenningen för försäkrad med minst nämnda inkomst är alltså lägst 7 kr. och högst 52 kr. för dag. Såsom hemmafru räknas sådan kvinnlig försäkrad under 67 år, som inte har någon arbetsinkomst eller har så ringa arbetsinkomst att den inte uppgår till 1 800 kr. för år och som (a) är gift och stadigvarande sammanbor med maken eller i annat fall (b) stadigvarande sammanbor med barn under 16 år till henne eller hennes make eller (c) stadigvarande sammanbor med man, med vilken hon varit gift eller har eller haft barn. Till personer, som tillhör hemmafruförsäkringen, utgår grundsjukpenning med 6 kr. för dag. Hemmafru kan genom frivillig försäkring förskaffa sig sjukpenningtillägg (se nedan).

#### *Placering i sjukpenningklass*

Det är försäkringskassan som avgör, om en försäkrad skall omfattas av sjukpenningförsäkringen och vilken sjukpenningklass en sjukpenningförsäkrad skall tillhöra.

Såsom i det följande närmare beskrives träffar kassan sitt beslut med ledning av uppgifter från den försäkrade och upplysningar som kassan inhämtar rörande hans inkomstförhållanden. Med inkomst av förvärvsarbete avses den inkomst i penningar och naturaförmåner i form av kost eller bostad, som försäkrad kan antagas komma att tills vidare åtnjuta av eget arbete, antingen såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller ock eljest (inkomst av annat förvärvsarbete). Inkomstberäkningen skall avse nettoinkomsten, dvs. inkomsten efter avdrag för kostnader för inkomstens förvärvande. I praxis brukar vid inkomstberäkningen inte göras avdrag för smärre omkostnader, exempelvis kostnader för resor till och från arbetet. Inkomst av naturaförmåner i form av kost eller bostad skall uppskattas efter de regler, som tillämpas vid taxering till kommunal inkomstskatt.

#### *Inkomstbedömningen*

Beräkning av inkomst av förvärvsarbete skall, där förhållandena ej eljest är kända för försäkringskassan, grundas på de upplysningar, som kassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som må kunna framgå av den uppskattning, som vid taxering gjorts av den försäkrades inkomst. Inkomst av arbete för egen räkning må ej beräknas högre än som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.

#### *Omprövning av placering i sjukpenningklass*

Allmän försäkringskassa skall i samband med inskrivning av försäkrad besluta angående den försäkrades placering i sjukpenningklass. Inskrivning sker i allmänhet då vederbörande fyller 16 år eller inflyttar från utlandet. Den försäkrades placering i sjukpenningklass skall omprövas då vissa omständigheter som närmare anges i lagen om allmän försäkring (3 kap. 5 §) inträffar. Sådan omprövning skall, såvitt här är av intresse, ske när till kassans kännedom kommit att försäkrads inkomstförhållanden undergått ändring av betydelse för placeringen i sjukpenningklass. Sådan kännedom erhåller kassan i främsta rummet genom anmälan från den försäkrade. Enligt 3 kap. 6 § lagen om allmän försäkring är försäkrad skyldig att så snart ske kan och senast inom två veckor till den allmänna försäkringskassan anmäla sådan ändring i inkomstförhållandena som nyss sagts.

#### *Klassplaceringskontroll*

Att sjukpenningförsäkringen är av obligatorisk karaktär innebär inte bara att den som är förvärvsarbetande har rätt att vara placerad i den sjukpenningklass, som motsvarar hans inkomst, utan också att han har skyldighet att tillhöra denna klass. Försäkringskassorna skall därför utöva en fortlöpande kontroll av de försäkrades klassplaceringar. Kassorna har i sin kontrollverksamhet hjälp av vissa till dem inkommande uppgifter. I detta hänseende må nämnas följande.

Enligt *förordningen den 21 maj 1954 om skyldighet för arbetsgivare att lämna uppgifter rörande arbetsanställning* skall arbetsgivare till försäkringskassa lämna upp-

gift bl. a. då arbetstagare anställs och anställningen är avsedd att vara längre tid än fyra veckor samt då anställning upphör efter att ha varat längre än sådan tid. Arbetsgivare, som försummar sin uppgiftsskyldighet, kan straffas med böter, högst 100 kr. Detta gäller dock inte om omständigheterna ger vid handen att underlåtenheten haft sin grund i ett tillfälligt förbiseende.

Även andra uppgifter, som är av betydelse i förevarande sammanhang, inkommer till försäkringskassorna. Således inkommer uppgifter från folkbokföringen om civilståndsändringar, flyttningar till annan ort, nya yrkesbeteckningar m. m. Uppgifter som lämnas i samband med att ersättningsanspråk framställs kan påkalla inkomstutredning.

Det åligger lokal skattemyndighet på den ort där den försäkrade är mantalsskriven att bestämma hans pensionsgrundande inkomst. För varje år för vilket pensionsgrundande inkomst fastställts för försäkrad skall pensionspoäng tillgodoräknas honom. Poängen skall registreras av försäkringskassan, som erhåller kännedom om poängen genom att en s. k. inkomstavi överlämnas till vederbörande försäkringskassas centralkontor. Detta skall ske senast den 15 oktober året efter inkomståret.

I ett *circulär* år 1964 (nr A 17) har *riksförsäkringsverket* rekommenderat försäkringskassorna att åtminstone vartannat år företaga klassplaceringskontroll med användande av de aktuella inkomstlängder, som förvaras hos kommunerna.

Slutligen må här nämnas, att den under fjolåret beslutade sjukförsäkringsreformen, som innebär bl. a. väsentlig utbyggnad av sjukpenningsskalan, trädde i kraft den 1 januari i år och att försäkringskassorna före årskiftet infordrade uppgifter från de försäkrade om deras inkomstförhållanden.

#### *Arbetsgivaravgift m. m.*

I 19 kap. lagen om allmän försäkring meddelas bestämmelser om finansieringen av den allmänna försäkringen. Sjukförsäkringen bekostas genom avgifter av arbetsgivarna och av de försäkrade själva. Bidrag utgår av statsmedel för vissa av försäkringens utgifter. Tilläggs pensioneringen finansieras uteslutande genom avgifter. Avgifter för inkomster av anställning betalas av arbetsgivarna.

Enligt *förordningen den 18 december 1959 angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.* skall arbetsgivare, som under ett år utgivit lön till någon hos honom anställd arbetstagare med minst trehundra kronor, nästföljande år utan anmaning lämna uppgift till ledning för beräkning av avgiftsunderlag inom sjukförsäkringen och tilläggs pensioneringen. I 34 § stadgas bl. a. att om arbetsgivare icke behörigen avlämnar arbetsgivaravgift kan han straffas med böter högst 300 kronor. Om försummelsen är ursäktlig eller eljest ringa, må från straff frias. Brottet må åtalas endast efter anmälan av riks-försäkringsverket.

#### *Frivillig sjukpenningförsäkring*

Vid sidan av den obligatoriska sjukpenningförsäkringen finns för kvinnor, som tillhör hemmafruförsäkringen eller skulle ha tillhört denna, om inte deras inkomster ut-

gjort hinder därför, samt för vissa studerande en *frivillig sjukpenningförsäkring*. Bestämmelserna härom återfinnes i *lagen om allmän försäkring* och i *kungörelsen om frivillig sjukpenningförsäkring hos allmän försäkringskassa*. Beträffande den frivilliga sjukpenningförsäkringen gäller, såvitt avser personer tillhörande hemmafruförsäkringen, i huvudsak följande. Försäkring kan ske för sjukpenningtillägg om lägst en kr. och högst nio kr. för dag. Den sammanlagda sjukpenningen på grund av den allmänna och frivilliga försäkringen får dock icke överstiga femton kr. om dagen. Frivillig försäkring för hemmafruar kan tecknas med 3, 18, 33 eller 93 dagars karenstid. Försäkrad som är placerad i sjukpenningklass nr 1 eller nr 2 äger välja även försäkring utan karenstid. Viss möjlighet finns till kollektiv anslutning av medlemmar i en sammanslutning. Avgifterna för den frivilliga försäkringen erlägges direkt till vederbörande försäkringskassa. Till försäkringen utgår statsbidrag med 20 procent av kassans utgifter för sjukpenningtillägg.

### Historik beträffande hemmafruförsäkringen

Ända sedan *sjukförsäkringslagen* trädde i kraft har rätten för hemmafruar och vissa därmed jämställda kvinnor att teckna frivillig sjukpenningförsäkring varit beroende av om vederbörande tillhört den obligatoriska hemmafruförsäkringen eller varit utesluten från denna endast på grund av att hennes inkomst varit för hög.

Vid sjukförsäkringslagens ikraftträdande 1954 var enligt lagen av de icke förvärvsarbetande kvinnorna endast sådana sjukpenningförsäkrade som var gifta och sammanlevde med sin man.

Vid 1955 års riksdag bifölls ett förslag, som innebar bl. a., att sjukpenningförsäkring för hemmafruar efter hävande av sammanlevnaden mellan makarna eller äktenskapets upplösning — genom mannens död, äktenskapsskillnad eller återgång av äktenskapet — skulle bestå så länge hon sammanlevde med barn under 16 år. Föredragande departementschefen anförde i *prop. nr 114 år 1955* följande.

För hemmafruarna avses sjukpenningförsäkringens funktion vara att gardera mot bortfall på grund av sjukdom av deras arbetskraft för familjens räkning. Något barnvillkor har emellertid inte uppsatts. Alldeles samma funktion som den nyssnämnda torde en sjukpenningförsäkring fullgöra för en familj bestående av moder och små barn. Behovet av sjukpenning torde måhända mången gång vara större för en sådan familj. Situationen torde väl i allmänhet vara densamma, vare sig familjen består av änka och småbarn eller av fränskild eller hemskild kvinna med småbarn. Det synes mig därför mindre följdriktigt att — när man nu har tagit in den med mannen sammanlevande hemmafrun i den obligatoriska sjukpenningförsäkringen och detta beroende av barnvillkor — hustru med hemmavarande barn skall uteslutas ur denna försäkring, om mannen försvinner ur familjebilden genom att makarna flyttar isär med eller utan hem- eller äktenskapsskillnad eller mannen avlider.

I propositionen berördes icke frågan om utsträckning av nämnda förmån till att gälla även ogifta mödrar. Detta spörsmål behandlades emellertid av *andra lagutskottet* (utlåtande nr 28) som i anledning av vid riksdagen avgivna motioner anförde

att situationen torde vara en annan för ogifta mödrar än för änkor samt hem- och fränskilda kvinnor genom att de förra i regel antingen kunde antagas snart återta sitt förvärvsarbete eller tillhöra kategorin icke förvärvsarbetande hemmadöttrar. Utskottet ville likväl icke bestrida, att behov av hjälp kunde föreligga för de ogifta mödrarna. Emellertid ansåg sig utskottet icke kunna tillstyrka en sådan utsträckning av förmånen. Utskottet förklarade sig förutsätta att frågan skulle följas med uppmärksamhet.

År 1960 utvidgades hemmafruförsäkringen — och den därtill anslutande frivilliga försäkringen — så att ogifta mödrar, som sammanlevde med barn under 16 år, fick ett försäkringsskydd, motsvarande det som i samma situation tillkom ensamstående kvinnor, som var eller varit gifta (prop. 1960:137, L<sup>2</sup>U 1960:36).

Genom *lagen om allmän försäkring*, som gäller från den 1 januari 1963, utvidgades personkretsen för hemmafruförsäkringen och den frivilliga försäkringen till att omfatta även kvinna som stadigvarande sammanbor med någon med vilken hon varit gift eller har eller har haft barn (prop. 1962:90, L<sup>2</sup>U 1962:27). Denna utvidgning stod i samband med ändringar år 1960 i skattelagstiftningen, vilka innebar att kvinna som nyss sagts i skattehänseende behandlas som gift.

### Remissyttrandet

*Riksförsäkringsverket* anför följande.

Motionärernas hemställan synes gå ut på att få till stånd en sådan lagändring, att hemmadöttrar likställs med de grupper av kvinnor som kan teckna frivillig sjukpenningförsäkring.

Fråga uppkommer härvid till en början vilken betydelse, som skall inläggas i begreppet hemmadotter, ett uttryck som uppenbarligen är alltför diffust för att kunna användas i lagtext. Av vissa formuleringar i motionen synes framgå, att motionärerna närmast avsett kvinna som vårdar föräldrar med mera kvalificerat vårdbehov.

Avlöning, som föräldrar utger för vård, utgör inkomst av förvärvsarbete. Såsom motionärerna själva påpekar skall därför en kvinna, som mot lön utför i motionerna avsett arbete, inom den obligatoriska sjukförsäkringen placeras i den sjukpenningklass som motsvarar avlöningens storlek. Därigenom blir hon vid sjukdom berättigad till sjukpenning efter samma regler som andra förvärvsarbetande. Motionärerna synes grunda sitt förslag att öppna möjlighet till frivillig sjukpenningförsäkring för hemmadöttrar främst på uppfattningen att obligatorisk klassplacering inte kommer till stånd i den utsträckning som borde vara fallet. Det föreligger hos riksförsäkringsverket inga uppgifter som möjliggör ett bedömande av i vilken utsträckning klassplacering i fall av ifrågavarande slag inte äger rum trots att sådan borde ske. I den mån anmälan göres till försäkringskassan eller denna eljest får kännedom om förhållandena skall emellertid klassplacering göras. Uppenbarligen är det i första hand angeläget att försäkringskassorna får tillämpa bestämmelserna om den obligatoriska försäkringen. Det kan tilläggas att en utbyggnad av systemet med bidrag till hemsjukvård från sjukvårdshuvudmännen leder till att vårdarna får bättre underlag för klassplacering inom den obligatoriska försäkringen.

Om det är riktigt att anmälan om avlönade anställningar för hemmadöttrar ofta underlåtes, synes detta ge vid handen att något större intresse av att över huvud taget

vara sjukpenningförsäkrad ej föreligger i dessa fall. Det synes då tveksamt om en eventuell möjlighet att teckna frivillig tilläggsförsäkring skulle utnyttjas. Det må anmärkas, att egenavgiften för obligatorisk grundsjukpenning nedsätts för försäkrade med mycket låga inkomster och helt bortfaller för försäkrad, som vid taxeringen till statlig inkomstskatt inte kommer upp till beskattningsbar inkomst, medan avgift till frivillig sjukpenningförsäkring påförs utan hänsyn till vederbörandes ekonomiska ställning.

Skulle möjlighet till frivillig tilläggsförsäkring till den obligatoriska sjukpenningförsäkringen öppnas för hemmadöttrar i förut angiven bemärkelse, måste ställning tagas till flera olika frågor. Sålunda måste avgöras om ett kvalificerat vårdbehov hos de vårdade skall krävas, om krav skall uppställas på vårdinsats av viss omfattning samt om endast vård av föräldrar skall komma i fråga eller även vård av andra anhöriga. Sannolikt är det av tillämpningshänsyn inte möjligt att avgränsa den berättigade kretsen på annat sätt än genom att anknyta till yttre kriterier i fråga om sammanboende, vilket skulle ge ett ganska vidsträckt tillämpningsområde. Härvid bör observeras att anledningen till att en kvinna bor hos sina föräldrar ibland kan vara att hon själv behöver vårdas av dessa.

En annan fråga till vilken ställning borde tagas är om försäkringen skall avse enbart vårdarens behov vid sjukdom eller även de vårdades särskilda behov på grund av vårdarens sjukdom.

Slutligen bör återverkningarna på den frivilliga sjukpenningförsäkringens ekonomi undersökas.

Under återopande av det anförda får riksförsäkringsverket som sin mening uttala, att av motionärerna avsedd lagändring inte bör komma till stånd utan noggrann utredning om behovet därav och om dess närmare utformning.

### Utskottet

I detta utlåtande behandlas motioner som rör vissa sjukpenningfrågor för så kallade hemmadöttrar.

Landstingen betalar i stor utsträckning bidrag för vård i hemmet till personer som är långtidssjuka. Motionärerna anför, att bidraget ofta utbetalas till den vårdbehövande, som i sin tur betalar ersättning till den som svarar för vården samt tillhandahåller denne kost och logi. I princip skall vårdaren placeras i sjukpenningklass med hänsyn till de utgående förmånerna. Då det gäller hemmadöttrar, som vårdar sina föräldrar, är emellertid så inte alltid fallet. En översyn bör därför enligt motionärernas mening företagas av hemmadöttrarnas placering i sjukpenningklass. Vidare yrkar motionärerna, att hemmadöttrarna skall få möjlighet att ansluta sig till den frivilliga försäkringen för tilläggssjukpenning.

Den som förvärvsarbetar skall vara försäkrad för en grundsjukpenning om sex kr. per dag under förutsättning att årsinkomsten uppgår till minst 1 800 kr. Försäkrad, som har en arbetsinkomst på minst 2 600 kr., skall dessutom vara försäkrad för tilläggssjukpenning, som är beroende av inkomstens storlek. Vid beräkning av inkomsten skall värdet av naturaförmåner i form av kost och logi inräknas. Då en försäkrad första gången inskrives i försäkringskassa — vilket i allmänhet sker då han fyller 16 år eller inflyttar från utlandet — skall försäkringskassan placera honom i sjukpenningklass. Kassen skall ompröva klassplaceringen då den får kännedom om att den för-

säkrades inkomstförhållanden undergått ändring som är av betydelse för placeringen. Den försäkrade skall därför anmäla så snart hans arbetsinkomster ändrats. Även genom andra uppgifter, som inkommer till kassan eller som kassan införskaffar, sker en fortlöpande klassplaceringskontroll.

Såsom motionärerna framhållit torde hemmadöttrar och andra personer, som i hemmet vårdar äldre och sjuka, ofta ha en så hög arbetsinkomst i form av kontant ersättning och naturaförmåner, att inkomsten medför rätt till åtminstone grundsjukpenning. En förutsättning för att sjukpenning skall kunna utgå är att den försäkrade är placerad i sjukpenningklass. Vårdare med tillräckligt stora inkomster har samma möjligheter som andra att anmäla sina inkomstförhållanden till försäkringskassan och därigenom bli berättigad till sjukpenning. Det ligger i sakens natur, att klassplaceringen i främsta rummet måste bygga på anmälan från den försäkrade och på en aktiv medverkan i övrigt från dennes sida. Detta gäller även den grupp arbetstagare, som motionerna avser och om vars inkomstförhållanden kännedom inte kan erhållas med samma lätthet som beträffande många andra arbetstagargrupper. Utskottet kan mot bakgrunden av det sagda inte finna det motiverat, att försäkringskassorna skulle åläggas att — utöver fortlöpande klassplaceringskontroll i fråga om alla försäkrade — företaga en särskild kontroll beträffande hemmadöttrarna. Såsom påpekats i remissyttrande från riks-försäkringsverket torde en utbyggnad av systemet med bidrag till hemsjukvård från sjukvårdshuvudmännen leda till att bättre underlag för klassplacering inom sjukförsäkring erhålles. Utskottet avstyrker således motionerna i denna del.

Kvinnor som omfattas av den s. k. hemmafruförsäkringen — främst gifta kvinnor samt ensamstående kvinnor med barn — har rätt till grundsjukpenning trots att de inte har förvärvsarbete. Dessa kvinnor samt kvinnor som skulle ha tillhört hemmafruförsäkringen om deras inkomst inte utgjort hinder därför kan därutöver genom att teckna frivillig sjukpenningförsäkring försäkra sig så att den sammanlagda sjukpenningen per dag uppgår till högst 15 kr. Till den frivilliga försäkringen äger vidare vissa studerande ansluta sig. För studerande gäller en karenstid av 18 dagar.

De regler i fråga om rätt till sjukpenning, som finns i lagen om allmän försäkring, bygger — med ovan angivna undantag — på principen att sjukpenning skall utgå endast då sjukdomen medför ett bortfall av förvärvsinkomst. Utskottet anser inte att hemmadöttrarnas situation är så speciell att de i fråga om sjukpenningförmåner bör bedömas på annat sätt än försäkrade i allmänhet. Utskottet kan därför inte tillstyrka att för dem görs undantag från angivna princip. Utskottet avstyrker således motionerna även i denna del.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motioner, I:621 och II:790, inte måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 april 1967

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

---



Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herr Strand, fru Carlqvist, fru Hamrin-Thorell, fru Nilsson, herrar Eric Carlsson, Edström\*, Wanhainen och Blomquist\*;

från a n d r a kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Rimmerfors\*, Gustavsson i Alvesta\*, Bengtsson i Varberg, fröken Sandell, herrar Fredriksson, Edlund och Carlsson i Göteborg\*.

\*) Ej närvarande vid utlåtandets justering

### Reservation

av herrar *Eric Carlsson* och *Gustavsson* i Alvesta, vilka ansett,

a) att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar på s. 8 med orden "Såsom motionärerna framhållit" och slutar med orden "i denna del" bort ersättas med text av följande lydelse:

"I princip medför dessa bestämmelser att även hemmadöttrarna borde bli inplacerade i den sjukpenningklass som motsvaras av naturaförmåner och förekommande kontantlön. Så är dock i praktiken ofta inte fallet. Såsom motionärerna framhåller torde inlämnande av arbetsgivaruppgift och erläggande av arbetsgivaravgift inte förekomma i den utsträckning som man vid studium av bestämmelserna skulle ha anledning att antaga.

Orsakerna härtill är flera men en anledning kan vara att arbetsgivaren — den vårdbehövande — i många fall på grund av ålder och sjukdom inte har förmåga att fullgöra ifrågavarande åligganden. Därtill kommer att anställningsförhållandena för hemmadöttrar oftast är oklara. I realiteten är därför många ur ifrågavarande grupp av dessa och andra skäl sannolikt inte inplacerade i någon sjukpenningklass.

Enligt utskottets mening är det angeläget att en översyn företages i vilken utsträckning hemmadöttrarna är inplacerade i sjukpenningklass och vilka åtgärder som bör vidtagas för att göra dem som därtill är berättigade delaktiga i denna förmån."

b) att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar på s. 8 med orden "De regler i" och slutar med orden "i denna del" bort ersättas med text av följande lydelse:

"Utskottet anser att hemmadöttrarnas speciella situation bör beaktas och förordar därför att även möjligheterna för tecknande av frivillig tilläggssjukpenning för denna grupp göres till föremål för utredning."

c) att utskottet bort hemställa,

"1) att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I:621 och II:790, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående hemmadöttrars inplacering i sjukpenningklass och möjlighet att teckna frivillig tilläggssjukpenningförsäkring i enlighet med vad i motionerna anförts; samt

2) att motionerna, i den mån de ej kan anses besvarade genom vad utskottet under 1) hemställt, inte måtte föranleda någon riksdagens åtgärd."